

ввійти в нього не тільки з оновленим змістом освіти, але й у новій структурі, проблема підручника як основного засобу навчання має стати одним із визначальних пріоритетів у новій концепції системи діяльності 12-річної середньої школи. Щоб не повторити деякі негативні явища попередніх років, конструювання змісту шкільного підручника має стати прерогативою досвідчених науковців, які володіють новітніми знаннями в галузі психології, дидактики і методики, а також не віртуально знають сучасну школу з усіма її проблемами й успіхами. Уявляється, що саме таке оптимальне поєднання цих чинників зможе справді задовольнити потреби школи у сучасному підручнику і надасть йому статусу важливої історичної та педагогічної категорії.

Кулак Наталія Валеріївна
здобувач Академії муніципального управління

Електронні аукціони як механізм контролю в сфері державних закупівель

Очевидно, що становлення інфраструктури електронного ведення бізнесу є наслідком розвитку потреб у ньому. У контексті еволюції перенесення бізнес-процесів в електронну сферу виділяють наступну градацію системи електронної комерції (ЕК) :

- ЕК першого рівня, де використовуються електронні технології взаємодії для здійснення традиційної комерційної діяльності;
- Комбіновану ЕК (ЕК другого рівня), що припускає створення електронного ринкового простору, в якому відбувається задоволення потреб і пропозицій, хоча товар або послуга, яка може бути куплена, доставляється покупцеві традиційним способом, фізично;
- Чисту систему ЕК (ЕК третього рівня), яка передбачає наявність товару та послуги в електронній формі в електронному ринковому просторі.

Наведена класифікація багато в чому зумовлює розвиток електронної економічної діяльності у всесвітній мережі. Але такий розвиток електронної торгівлі характеризує розвиток електронної торгівлі в економічно розвинених країнах. Розвиток вітчизняного електронного сектора економіки багато в чому відрізняється від західного, в основному ця відміна характеризується швидкістю розвитку і ступенем залучення бізнес-процесів в електронну сферу. Крім того, автор вважає, що зазначена вище класифікація також викликає інтерес тим, що вона відображає розвиток потреб в електронних засобах торгівлі.

Автор вважає за потрібне акцентувати увагу на винятковій ролі використання в сфері державного управління системи електронної комерції. Розробкою теоретичних, методологічних, методичних і практичних питань щодо формування та розвитку електронних форм торгівлі, а також їх ефективності функціонування, займалися наступні зарубіжні вчені: Н.Вулкан, О. Іссінг, К.Браун, С.Кайа, Г.Ниоман, Д. Косіур.

Розглянемо складові сучасної системи електронної комерції більш детально.

Термін "електронна комерція" та "електронна торгівля" в лексикон економістів увійшли відносно недавно. Під електронною торгівлею зазвичай розуміється економічний процес оплатної реалізації товарів однією особою (продавцем) іншій особі (покупцеві), коли така реалізація здійснюється з використанням електронних засобів і в електронній формі, або, іншими словами, угоди купівлі-продажу, вчинені з використанням засобів електронного документообігу або сукупність дій, спрямованих на їх укладення. Під електронним документообігом (дуже важлива складова ЕК), як правило, розуміють переміщення в комп'ютерній мережі інформації, створюваної і використаною за певними правилами.

З цим поняттям тісно пов'язане поняття електронного переказу грошей", яке трактується як "система, що оптимізує електронні платежі і переказ грошей за захищеними приватним мережам або мережі Інтернет між банками. Електронні гроші це електронне зберігання грошової вартості за допомогою технічного пристрою для здійснення платежів не лише на адресу емітента, але і на адресу інших учасників. Як правило, електронні торгівлі взаємовідносини між підприємствами, реалізуються на так званих торгових майданчиках. Під віртуальною торговим майданчиком розуміється місце, де укладаються угоди між продавцем і покупцем і здійснюється проведення фінансово-торгових операцій. Електронна торговельна площадка - це портал, призначений для організації електронної торгівлі різними продуктами і послугами як в приватному порядку так і в сфері державних торгів. На сьогоднішній день, можна виділити три основні моделі організації віртуальних торгових майданчиків: каталог, аукціон, біржа.

Електронні каталоги - консолідація попиту покупців з пропозицією продавців. В основному призначені для пошуку постачальників і споживачів для укладення разових угод завдяки наявності каталогів. Вони раціоналізують постачання за рахунок великого числа каталогів, орієнтованих по групам покупців. Електронні каталоги - консолідація попиту покупців з пропозицією продавців. В основному призначені для пошуку постачальників і споживачів для укладення разових угод завдяки наявності каталогів. Вони раціоналізують постачання за рахунок великого числа каталогів, орієнтованих по групам покупців. Аукціони - механізм ліквідації надлишків виробництва за оптимальною ціною, який дає можливість широкому колу конкуруючих на торгах покупців закупити товар за цінами нижче ринкових. Аукціоністи

пропонують канал для продавців, охочих швидко позбавитися від товару з коротким строком використання і накопиченими надлишками, а також різні послуги за прийнятними цінами, вигідні і для продавців і для покупців.

Існує також модель зворотного аукціону, яка працює за принципом конкуренції продавців за отримання контракту на певну партію товару, за купуваного за ціною, що не перевищує встановлену. Всі торги проводяться в режимі он-лайн і в процесі торгів на екрані комп'ютера постійно висвічується ціна, за якою може бути проданий товар. Цю ціну учасник має право піднімати до тих пір, поки не закінчатся торги. На думку автора саме цей механізм повинен активно втілюватися у систему регулювання державних закупівель.

Електронна біржа - це ринок готівкової товарної продукції даної індустрії. Модель біржі припускає обмежений склад постійних, вже перевірених гравців. Задовольняє термінові потреби покупки-продажу за ринковими цінами для невеликих груп гравців даної індустрії, що мали раніше встановлені ділові відносини, які виступають анонімно. Треба зазначити, що момент анонімності, відіграє дуже важливу роль в системі державного контролю за сферами використання бюджетних коштів. Біржа - віртуальна торгова площадка, де ціна регулюється попитом і пропозицією, в результаті чого схильна до сильних змін. Вона вимагає створення механізмів узгодження попиту - пропозиції в реальному часі, визначення ринкової ціни, а також процесу реєстрації та укладання угод.

В ході проведеного аналізу складових ЕК автор приходять до висновку про те, що впровадження і подальший розвиток електронної торгівлі призведе до збільшення кількості невеликих покупців (підтримка малого бізнесу), зниження вартості процесу закупівель, до прискорення циклу продаж, зниження вартості зберігання товару у продавця, швидкої реалізації надлишків продукції за ринковими цінами, до підвищення ліквідності товару. Загальним результатом стане економічне зростання країни. Крім того всі вищезазначені складові механізми системи електронної торгівлі необхідно впроваджувати в сферу вітчизняних державних закупівель, тому що важливим стимулом впровадження електронних торгів в сферу державних закупівель є відсутність в публічному доступі інформації, ідентифікуючої учасників аукціону до моменту виявлення переможця. Вважається, що відсутність такої інформації дозволяє знизити відразу кілька ризиків, що впливають на результат аукціону: знижується корупційна ємність, оскільки анонімність учасників не дозволяє завчасно домовитися про "відкат" при подальших нелегітимних контрактних відносинах. Учасники позбавлені можливості вступити в змову з питань розподілу "незниження" ціни державного чи регіонального контракту. При проведенні "візуального"

аукціону учасники дізнаються один про одного після процедури розгляду заявок, коли на сайті з'являється протокол із зазначенням найменувань і адрес учасників розміщення замовлення, що претендують на укладання контракту.

У варіанті "корумпованих відносин" сторони домовляються про мінімальне зниження ціни на 0,5% з одним з учасників, або з державним чиновником. Сума "не зниженої" ціни розподіляється між учасниками. Замовником в цьому випадку не реалізується бюджетний принцип результативного й ефективного використання бюджетних коштів. При проведенні електронного аукціону крім замовника та учасників торгів з'являється ще один суб'єкт - оператор електронного майданчика. Такий оператор виступає в ролі буфера між замовником та учасниками розміщення замовлення аж до укладання контракту з метою забезпечення конфіденційності інформації. Таким чином електронізація сфери державних закупівель сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.